XLI. évf. Cluj-Kolozsvár, 1931 február. 2. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Gróf Horváth-Tholdy Rudolf
1870–1931.

A Dávid Ferenc-Egyletnek három éven át volt nagynevü és buzgó elnöke, Gróf Horváth-Tholdy Rudolf ur, folyó évi január hó 24-én elhunyt marosnémetii kastélyában. Mély megihletődéssel, de Isten akaratában való megnyugvással irjuk le e sorokat. Megboldogult elnökünk abból a családból származik, amelynek multja össze van forrva egyházunk történetével. Egyletünk életébe is örökre be van irva a P. Horváth-család neve, hiszen ki ne emlékeznék még a mi felejthetetlen emlékü, aranyszivü, lelkes és buzgó néhai elnökünkre, Báró P. Horváth Kálmán főgondnok urra, aki az évek hosszu során át viselte a Dávid Ferenc-Egylet elnöki tisztét.

Most elhalt elnökünk szivjóság, egyházszeretet és áldozatkészség tekintetében méltóképen foglalja el helyét a Dávid Ferenc-Egylet nagynevü elnökeinek diszes sorozatában. Sajnos, egészségi állapotának állandó rosszabbodása megakadályozta abban, hogy nagyobb tevékenységet fejthessen ki az Egylet élén, de állandó meleg érdeklődése, évenkint megujuló áldozatkészsége bizonyságai annak, hogy egy percig sem feledkezett meg azokról a kötelességekről, amelyek tisztével együtt jártak. Mióta egészsége gyöngült s érezte, hogy nem tehet eleget a várakozásnak, amely hozzáfüződött, sokszor fejezte ki aggodalmaskodó, tépelődő s a kötelesség lelkiismeretes megérzésétől áthatott leveleiben azt az óhajtását, hogy adja át helyét másnak. Az Egylet azonban ragaszkodott hozzá mindaddig, amig a választmány a mult év november havában — az ő aggódó lelkiismeretének megnyugtatására —, bár nehéz szivvel, elfogadta lemondását. Helye ma is üres, vajha méltó utód töltené be ennek a fennkölt lelkü és áldozatkész unitárius főurnak a helyét Egyletünk életében.

Unitarian school for the ministry
Berkeley
America
California

Temetése január 26-án folyt le Marosnémetiben a rokonságnak és jóbarátoknak, valamint a népnek nemzetiségre és felekezetre való tekintet nélkül egybegyült nagy sokasága részvételével. Jellemző elhunyt elnökünkre, hogy Marosnémeti és a szomszédos környék tulnyomóan román népessége is nagy szeretettel és tisztelettel vette körül és jellemző az is, hogy Marosnémeti község csekély számu református szórványainak omladozó templomát saját költségén restauráltatta, amit sirjánál a marosilyei református lelkész, e szórvány pásztora, hálás szavakban köszönt meg, kiemelve, hogy az elhunyt valóban a mai idők szellemét megértő ember volt, aki fajához és egyházához hü volt mindhalálig, de a más felekezetü és nemzetiségü embertársaival szemben is a krisztusi szeretet megértő cselekedeteit gyakorolta.

Az egyházi szertartást a temetésen Dr. Varga Béla egyházi főjegyző, Dávid Ferenc-egyleti főtitkár végezte s méltatta az elhunyt nagy erényeit „a szivnek elrejtett emberét, a szelid és csöndes lélek romolhatatlanságával — ami igen becses Isten előtt".

Halálát nagyszámu rokonság, köztük Báró P. Horváth Artur küküllőköri felügyelő-gondnok ur, az elhunyt özvegye, Gróf Wass Rachel és gyermekei gyászolják. Fogadják Egyletünk nevében mindannyiunk részvétét. A megboldogultnak pedig legyen csöndes nyugodalma, hadd virágozzanak ki sirján a jócselekedeteknek, az egyházszeretetnek és áldozatkészségnek azok a megszentelt virágai, amelyeket életében elvetett.

Varga Béla.

A Kolozsvári Unitárius Kereskedők és Iparosok Köre ez uton is hálás köszönetet mond a *karácsonyfa-ünnepélyre* tett alábbi adományokért. *Természetbeni adományok:* Szent-Iványi Sándor: 1 szvetter, 3 ing, 13 gallér, 1 pár tornacipő. Tana Ferenc: 10 m. vászon, $1^1/_4$ kg. szaloncukor. Andrási Gyula: 1 sál, 6 gallér. Varga Zoltán: 6 nyakkendő. Iszlai József: 10 m. vászon. Özv. Székely Jánosné: 14 gallér, 10 zsebkendő. Király József: 1 nadrág, 1 pár cipő, 2 kalap és szaloncukor. Kahlfürst Imre és neje: 6 pár harisnya, 12 gallér, 4 nyakkendő, 1 sapka és karácsonyfadiszek. Müller Géza: 1 karácsonyfa, 12 ruhakefe, 12 cipőkefe, 12 fogkefe. Egyesületi beszerzés: 35 pár harisnya. *Pénzbeli adományok:* Ormai Kálmán 100, Nagy Károly 100, Székely János 50, Varga Zoltán 50, Andrási Ferenc 100, Andrási Gyula 100, Demény Andor 100, Antonya Mihály 100, Papszt Gyula 100 leu.

Fenti adományokat karácsony utáni vasárnap d. u. 5 órakor meghitt ünnepség keretében osztottuk ki. Tizenkét szegénysorsu tanoncunk részesült a fenti adományokból. Az ünnepélyen Tana Ferenc elnök tartott megnyitót s a tanoncok részéről talpraesett beszédben köszönték meg az irányukban megnyilvánuló szeretetet és jóakaratot. Reméljük, hogy vidékről fölkerülő iparos és kereskedő tanoncainkat ezentul is megfelelő segélyben tudja majd részesiteni ez az ifju, de máris áldásosan müködő egyesület.

TŰZHELY MELLETT

Egyházi ünnepélyre.

Dallama 41. *Örök biró.*

1. Egy Istenünk, egy Értelem te,
A végtelen világ felett,
Szent Rejtelem, kit megremegve
Hirdet a lelkiismeret.
Egy örök láng az éjszakában,
Egy meleg kar a zord magányban,
Óh nézz kicsiny seregünkre te,
Atyáink egy, egyetlenegy nagy Istene.

2. Kitárt egek kék végtelenje
Nem bir befogni tégedet,
Kékellő könny mosolygó mennye
Nem bir betelni teveled.
Kitárt egedbe nézni bátran
S helyt állni könnyek záporában:
Hitünknek ez kerekköve,
Atyáink egy, egyetlenegy nagy Istene.

3. Az igazság királyi széked:
Az élő lelkiismeret.
A kerekkő nagy hőse téged
Óh nem hiába hirdetett:
Az elfogultság szörnyü bárdja
Rozsdás vasát hiába rázta,
A kis parittya tört falat,
A fölajzott, a szabaddá tett gondolat.

4. A századok fojtó viharja
Jött, megpróbált, nyomorgatott,
De benned, óh atyáink Atyja
S hitünkben meg nem ingatott.
Megfogyva bár, de rendületlen
Hittel vallottuk: Egy az Isten,
Csak egy... s imánk könnyárba fult...
Szent kincs, Uram, fájó öröm nekünk a mult.

5. Óh jó Atyánk, atyáink Atyja,
Betelt-é vajjon a kehely?
A mestert most is megtagadja,
Kinek a mult csak büszke jel.
A büszke mult korcs fajra szégyen,
Elfojtott láng csak folt az égen.
Óh lángok Atyja, jó Atyánk,
Szent tüz legyen, teremtő tüz, nekünk e láng.

(P. M.)

Ádámosy Gábor 25 éves papi jubileuma.

Az „Aranyosvidék" irja: Kövend község unitárius lakóssága Szilveszter estéjén meleg, bensőséges ünnepségben részesitette Ádámosy lelkészt abból az alkalomból, hogy 25 év óta teljesit hüséges lelkipásztori szolgálatot a kövendi egyházközségben. Aki ismeri Ádámosy Gábor értékes egyéniségét, fennkölt, nemes gondolkozását, az tudja, hogy meleg szivével, áldott lelkének kiváló tehetségével 25 év alatt Kövenden, szeretett szülőfalujában sok szépet és hasznosat müvelt. Ádámosy Gábor nemcsak Kövendé, az ő személye nagy értéke Tordaaranyos megye magyarságának és az egész unitárius egyháznak is. Paptársainak megbecsülését, szeretetét mi sem bizonyitja jobban, mint hogy két évtizeden át egyhangú bizalommal választották köri jegyzővé.

A lefolyt ünneplést Kövend csendben, igaz magyaros, nemes érzéssel rendezte. Ó-esztendő utolsó napján a délutáni templomi istentisztelet alkalmával Ádámosy Gábor imádkozott, gondolatokban gazdag, mélyen megható beszédet mondott; majd rövid visszapillantást tett a lefolyt 25 év fontosabb mozzanataira. Megindító volt hallani a hivek szivéből feltört esdő fohászt: „Bárcsak a jó Isten minél előbb adná vissza a mi jó tiszteletes urunk egészségét:" Templomozás után a falu népe a templom melletti szép nagy Kulturházat teljesen megtöltötte. Itt folyt le a lélekemelő jubiláris ünnepség.

A tantestület vezetése mellett rendkivül ügyes betanitással az iskolás gyermekek hangulatos kis szindarabot adtak elő, majd a cimszerepet játszó kedves leányka alkalmi köszöntőt mondott és hatalmas szegfücsokrot nyujtott át a jó tiszteletes úrnak. Az ifjuság nevében Pálfi Lőrinc fiatal legény mondott talpraesett, hatásos beszédet s igéretet tett a fiatalság nevében arra, hogy mindenben a tiszteletes ur által megjelölt uton fog haladni; jó erkölcsre intő tanitásait, buzditásait a jövőben is követik. A helybeli Nőszövetség nevében Kiss Miklósné adott kifejezést a nők nagyrabecsülésének hálájának és szeretetének az ünnepelt iránt, Fazakas Ferenc egyházi gondnok mondott ezután hálás köszönetet Ádámosy lelkésznek a 25 év kitartó munkájáért, majd a község szeretetének láthat

jeleképen a hivek önkéntes adományából értékes irókészletet és egy szép, remekmüvü ezüst cigarettatárcát nyujtott át az ünnepeltnek. Gál Domokos a barátok nevében meleg szeretettel tolmácsolta jókivánságait, majd Balogh Dénes állami tanitó, unitárius kántor a szolgatársi meleg ragaszkodásának és igaz tiszteletnek megható szavaival üdvözölte a jó barátot lelkes, mindig megértő szolgatársat.

Ádámosy Gábor a szeretetnek és ragaszkodásnak ily szép és lélekemelő módon való megnyilvánulását könnyekig meghatva, a tőle már megszokott megkapó ékesszólással gyönyörü beszédben köszönte meg s biztositotta az egyházközséget soha el nem muló hálájáról és szeretetteljes ragaszkodásáról."

Népünk és a gazdasági szakoktatás.

Bizonyos visszatetszéssel, hogy ne mondjam, megdöbbenéssel hallottam illetékes tényezőktől olyan kijelentést, sőt hivatalos nyilatkozatot, hogy a mi népünknek nincs szüksége, nem kell a gazdasági szakiskola. Állitólag egyik megye gazdasági intelligenciája is ezen a nézeten van, mert ilyen leromlott, siralmas gazdasági helyzetben, mint amilyen most van, nincs szükség erre.

Anélkül, hogy az ilyen kijelentésekkel, lehangoló nyilatkozatokkal vitába akarnék szállni, csak annyit jegyzek meg, hogy megtörténhetett némelyek részéről, sőt egy megye gazdasági intelligenciája részéről is a pillanatnyi lehangoló és más befolyásoló körülmények hatása alatt az a nyilatkozat, de azért mégis azt állitom, hogy gazdasági szakiskolára, szakoktatásra népünknek szüksége van. Ha a jeleni felnőtt nemzedék talán ellene van is, de szüksége van a jövő nemzedéknek, mostani ifjainknak, gyermekeinknek. Mi pedig e jövő nemzedék javáért, haladásáért, boldogulásáért küzdünk és munkálunk.

25 évig vettem tevékeny részt egy megye gazdasági-szövetkezeti életében; a megye különböző falvainak küldötteivel, gazdasági ismeretek bővitése végett, résztvettem az algyógyi, medgyesi, földvári gazdasági szakiskolákhoz és a barcasági és medgyesvidéki falvakba rendezett gazdasági tanulmányi kirándulásokon. Mindenütt azt láttuk, azt tapasztaltuk, hogy gazdasági téren is a tanulásban, a haladásban rejlik a több és jobb boldogulás titka!

Jóleső érzéssel tapasztaltam s azzal is irom le, hogy a velünk kiránduláson megjelent Nyikó- és Homoród-vidék népe csak ezen tanulmányi kirándulások hatása alatt is mennyi életrevaló, haladásra serkentő gazdasági dolgot megjegyzett magának és megvalósitott. Határozottan állitom, hogy a kukurica soros vetőgéppel való vetésének és soros kapálásának a Homoród vidékén való elterjedése a medgyes- és segesvárvidéki gazdasági kirándulásaink eredménye. És csak ez már mekkora takarékosság vetőmagban és időben. Szóróresták, trier-resták használata a vetőmagvak tisztitására s igy a több és jobb termelésre, mind a tanulmány, a látás, a tapasztalat eredménye.

Természetesen hozzájárult ezekhez a két vidék lelkes papságának, tanitóságának e téren is kifejtett agilis oktatói munkássága, tevékenysége. Több példát tudnék felhozni, hogy ahol a tanitó az iskolában megkezdte a gazdasági haladás szükségességét a gyermekek lelkébe oltani s ezt az ifjusági egyletekben és gazdakörben tovább plántálták, ott az ujabb, haladottabb gazdasági ismeretek inkább terjedtek.

Állitom s a különböző vármegyei gazdasági egyesületek határozataival bizonyitom, hogy az utóbbi évtizednek nem volt hőbb vágya, óhajtása, kivánsága, mint egy *magyarnyelvü gazdasági szakiskola* népünk gazdasági fejlődése szempontjából. Ami egy évtizedig óhajtás volt, lehetetlen, hogy máról-holnapra kihaljon, kivesszen a lelkekből! Mert erre a mostani gazdasági leromlás nem indok! Az elemi csapás, jégverés sem indok arra, hogy a gazda többet ne szántson, ne vessen. Hátha éppen a több és jobb gazdasági tudás és ismeret vezeti ki népünket ebből a siralmas hullámvölgyből! Megosztja ismeretkörét, tudását a gazdaság különböző szakismeretei közt. Nemcsak szánt, vet, kaszál, hanem megtanulja a gép-traktor kezelését, a tejgazdasági, méhészeti, gyümölcsészeti szakismeretet. Hiszen annyi ága van a gazdaságnak, melyben a mi népünk még talán az ismeret kezdetéig sem jutott el, pedig tehetsége, hajlama, müködési területe van hozzá, csak nem volt hol megtanulja és nem volt ki megtanitsa!

Szerény tehetségem, tudásom szerint, de igaz lelkemből dolgoztam népem haladásáért, boldogulásáért s midőn most is feléjük árad lelkem jóakarata, nyugodt lélekkel állitom én is, amit Dr. Nagy Endre gazdasági titkár mondott és irt, hogy *a több és jobb gazdasági ismeret és készség fogja népünket a jövőnek megmenteni és megtartani!* S miután tudom, hogy népünk apáiban és anyáiban meg van a fajszeretet s jóindulat gyermekeik jövendője és a föld megmaradása, gondozása iránt, hiszem, hogy a gazdasági iskola által részükre megnyiló több tudást, ismeretet ezzel a jóindulattal, szeretettel fogják felkarolni!

Gazdasági szakiskolára szükségünk van! **Ürmösi József.**

Hymen. Örömmel adunk hirt ifju lelkészeink ujabb családalapitásairól. K ő v á r y Jakab, kénosi lelkész afia még az ősszel nőül vette P á l f f y Margitkát, Pálffy Ákos, h.-szentpáli énekvezér és ismert zeneszerző afia bájos leányát. Legujabban pedig B e n e d e k Mihály, székelykáli lelkész afia kötött házasságot K i l y é n Gizella ugyancsak székelykáli unitárius tanitónő testvérünkkel. Szerencsekivánatainkat nemcsak a baráti érzés melegétől, hanem annak a fontos protestáns elvnek, mely a családos lelkipásztort állitja a hivek elé követendő példa gyanánt, átértésétől is áthatva, örömmel fejezzük ki lapunk hasábjain is.

Jelen a jövőért.

Megnehezült az idők járása felettünk. A béke tizenharmadik évében nyakunkba szakadt a nyomoruság, a nincstelenség ugyannyira, hogy létünk, fenmaradásunk veszélyeztetve van. Siralmasan nyomasztó gazdasági helyzetünkben még az a vigasztalásunk sem lehet, hogy faji kulturánk szabadon fejlődhetik s legalább e téren fajunkat nem fenyegeti veszély. Egyházi, iskolai célokat szolgáló alapjaink elvétettek, önerőnkből, a társadalom, a nép áldozatkészségéből tartjuk fenn — ugy, ahogy — egyházainkat, iskoláinkat. De ennek dacára beállott az a szomoru helyzet, hogy hitvallásos elemi iskoláink egy részét fel kell adnunk, kevés főiskolánk közül pedig le kell épitenünk olyanokat, melyek a multban is bástyái, végvárai voltak egyházunknak, faji kulturánknak.

A jelenlegi adott viszonyok között, jóllehet népünk teherbiróképessége elérte a végső határt, elég szépen nyilvánul meg a társadalom áldozatkészsége. Igy a jelent legalább egyelőre biztositottnak tekinthetjük, azonban jövőnk és a jövőre való kilátásaink teljesen bizonytalanok. Épen ezért nekünk, a jelen fiainak, kik Isten, a történelem és dicső őseink szelleme előtt felelősek vagyunk a jövőért, meg kell találnunk a módját a jövő megalapozásának.

Ennek lehetőségét és mibenlétét az alábbiakban világitjuk meg.

Igen sokan vannak, akik szeretnék egy szerényebb *alapitvány* által nevüket megörökiteni, de erre az anyagi erők hiányában képtelenek. Az ilyen lelkes magyar testvéreinknek nyujt módot erre a „Minerva“ Biztositó Intézet azáltal, hogy csekély évi dij ellenében 20 évi időtartamra életbiztositásokat köt az ezt akarókkal olyan formán, hogy valaki pl. egy 10.000 lejes alapitványt óhajt tenni, mely összeg halála esetén azonnal, vagy a kitüzött 20 év elérésekor kifizettetik. Ha az illető alapitványttevő eléri a 20 évet, készpénzben kezéhez kap egy tekintélyes összeget s mégis halálesetre dijmentesen biztositva marad 10.000 lejre, mely mint nevét megörökitő alapitvány lesz halálakor az általa megjelölt iskolának, vagy egyháznak kifizetve. A havi befizetések alig pár leut jelentenek!

Közelebbi felvilágositások minden egyházközség lelkészi hivatalában nyerhetők.

Magyar Testvéreink! Adva van a lehetőség fajunk, egyházunk, iskoláink jövőjének megmentésére. Akiben él még az ősök áldozatos szelleme, siessen alapitványi szándékát papjánál bejelenteni. Mutassuk meg, hogy élünk, hogy élni fogunk, mert élni akarunk! Mutassuk meg a nagyvilágnak, hogy „csak nem fajult el még a székely vér“.

Béldeky K. Sándor.

Ki a jó unitárius? Az, aki mindig épiteni, javitni, haladni, rendetcsinálni, békitni, szeretni és gyülölséget szüntetni akar. Az, aki szereti a templomot, tiszteli a papot, becsüli a tanitót és mindig szeretne valami jót tenni embertársaiért, egyházáért. Az, aki jó magyar, hüséges hazafi, tiszta életü polgár. A jó unitárius szereti és megbecsüli hitrokonát s boldog, ha találkozik vele.

NŐK VILÁGA.

Ujévi gondolatok.

Kedves nőtestvéreim!)*

A nehány nap előtt reánk köszöntött uj esztendő kezdetén, ma első összejövetelünket tartjuk. Minden uj esztendő kezdetén az ember lelkét különös érzések töltik el: a kétely, a remény, tervek, vágyak, célok a jövőre és visszapillantás az elmult év munkájára, stb. Mit tettünk jól és helyesen az elmult évben, mire tanit a mult év tapasztalata, mit kell az uj évben másképen tennünk, hogy munkánkat siker koronázza?

Ilyen és ezekhez hasonló gondolatok töltik el az emberi lelket ujév hajnalán. Mindezek a lelki mozzanatok megnyilatkoznak a mi egyesületünk lelki életében is. Nőszövetségünk is vissza kell hogy pillantson az elmult év munkájára: mit tett jól, mit kell másképen tennie a jövőben, hogy munkánk eredményesebb legyen, kétely, remény, uj célok, uj tervek ébredjenek mindnyájunk lelkében.

Nem mondhatnám, hogy a mai világ, a mai megnehezedett gazdasági élet, a minden oldalról ólomsullyal lelkünkre esett életgondok valami boldog ujesztendővel kecsegtetnének. Ezt érezzük, látjuk, tudjuk valamennyien mind és mégis hiszünk, remélünk egy boldogabb ujesztendőben! Az élet adós nekünk sok-sok boldog esztendővel, mert a mai ember olyan nagy szenvedéseknek, oly sok csalódásnak, veszteségnek vérző szivü martirja, hogy a nehéz, fekete esztendők után, kell jönnie egy jobb kornak, egy boldogabb ujesztendőnek. De hogy ez igy lehessen, magunknak is hozzá kell járulnunk a boldogabb ujesztendő kiépitéséhez. Ma semmit sem várhatunk ölbetett kezekkel. A mi kicsiny egyesületünk is csak ugy tekinthet vissza majd 1931 végén egy munkás, eredményes egyleti év aratására, ha már most, elejétől kezdve, célokat tüzünk magunk elé és a kitüzött célokért dolgozunk is.

Célunk legyen, hogy a fehér szárnyu béke el ne szálljon egyletünk életéből, igyekezzünk szerető lelkünk melegével itt tartani közöttünk. Hitünk mindennél erősebben világoljon s lobogó fáklyaként világitsa be nehéz utunk sötét éjszakáját. Kicsiny egyletünk tagjait a jézusi szeretet kösse egymáshoz, hogy ebben a szeretetteljes egyetértésben ez a buzgó, lelkes asszonysereg ebben az évben is a multhoz méltó munkásságot fejthessen ki Isten országának épitésében. A megértés, a jóság, a szeretet, a hit és a munka legyenek a

*) Elmondatott a nagyajtai D. F. E. Nőkszövetsége ujév első napjaiban tartott rendes gyülésén.

mi szent talizmánjaink. Hangsulyozom, a munka; az a munka legyen szent célunk, amelybe lelket öntöttünk, amelyet buzgósággal, odaadással, teljes jóakarattal és szeretettel végzünk. Mert lehet valami munkát ugy elvégezni, hogy csak lerázzuk a nyakunkról, kedv nélkül, unottan, lélek nélkül és lehet azt jóakarattal, szeretettel, buzgósággal és odaadással ugy elvégezni, hogy Istennek, magunknak és másoknak is gyönyörüsége teljék benne. Istenem! milyen különböző az eredmény eme felhozott két esetben. Jaj annak, aki munkáját nem végzi szivesen, örömmel és odaadással s nem érzi a munka gyönyörüségét. Azt hiszem, saját tapasztalatunkból tudjuk mindannyian, hogy a szivvel-lélekkel végzett munkánk mindig gyorsabban ment és eredményesebb volt, mint az, amelyet unottan kezdtünk és unottan végeztünk.

Ugyanez áll a mi egyleti munkánkra is. Vigyünk hát lelket, buzgóságot egyesületi életünk minden mozzanatába. Ez a hely legyen a mi második otthonunk, ahová vágyakozva, mindig szivesen jövünk; a mindennapi élet gondjait otthon hagyva, itt együttesen munkáljuk a magunk és mások lelki előhaladását. Ébredjünk tudatára annak, hogy a mai nő nem zárkózhatik el teljesen főzőkályhája, szövőszéke és végtelen sokféle házi munkájának sáncai közé, hanem fajáért és egyházáért is kell dolgoznia, a közös egyleti munkában is részt kell vennie. Legyünk hát buzgók az egysületi munka teljesitésében. Ápoljuk, fejlesszük a magunk és mások lelkében szent hitünk eszméit, járjunk el pontosan istentiszteleteinkre. Csepegtessük idejekorán gyermekeink lelkébe szent vallásunk eszméit. Ujitsuk fel itt az egyesületben és családunkban a mi elhunyt nagy elődeinknek legendás alakjait és azoknak cselekedeteiből, példaadásából, lelki nagyságából állitsunk eszményképet magunk és gyermekeink elé s igyekezzünk a mai nehéz időkben is követni őket.

Igy szeretnők, ezekkel a gondolatokkal, tervekkel, célokkal óhajtanánk elindulni ezen ujév ismeretlen utjaira. A felsorolt gondolatok, célok egyesületünk lobogó fáklyái legyenek s mi bizó lélekkel és biztos lépésekkel kövessük a fáklyát egy boldogabb ujesztendő beteljesülése felé.

Taarné Gyulai Gizella.

A tordai unitárius Nőszövetség fényes sikerü müvész-estélye.

Az „Aranyosvidék"-ből vettük át az alábbi cikket:

A leggrandiózusabb, a legnagyobb tanulságu tragédia: a *Názáreti Jézus* csodálatos martir-élete. Örök, kimerithetetlenül gazdag tanulmány-forrása nemcsak a tudományos teológiának és egyetemes irodalomnak, de a müvészetek minden ágának is. A világ legzseniálisabb képzőmüvészeinek adott állandóan gazdag invenciót ez az örök ragyogásu misztérium s kiváló tálentumok alkotásait inspirálta napjainkban, amikor az élet sok-sok gondja-baja annyira le-

nyügözi küzködő lelkünket: sebeinknek éppen csodálatos gileádi balzsama a töviskoronás, kereszthalált halt Krisztus martiriuma és csodálatos lelki erőt példázó élete. A karácsony előtti advent-időszak pedig éppen időszerüvé tette a Mester életének elénk vetitését s az abban való lelki elmélyülést.

Mindenképen nagyértékü teljesitmény volt tehát a tordai unitárius Nőszövetségtől Jézus életének lélekemelően kifejező, szines és mozgalmas élőképekben való bemutatása egy olyan müvész-estély keretében, melynek magas szinvonalu produktuma feledhetetlen lelki élményt nyujtott a közönségnek.

A mult szombaton (november 29-én) este a Vigadóban a legszebb siker mellett folyt le ez a bensőséges, mondhatnók, áhitatos templomi hangulatu estély, melyet a termet zsufolásig megtöltő nagy közönség élvezett végig. Maga az estély anyagi célzatát is a gyermekek nagy gyámolitójának: Jézusnak meleg szive szentelte meg, mert hiszen a nyomorgó szegény gyermekeket ruházzák fel a jövedelemből karácsonykor, a szeretet ünnepén...

Az estély előkészitésének sok, fáradtságos és körültekintő munkáját az unitárius Nőszövetség lelkes tagjai végezték, élükön *Lőrinczy* Dénes esperes feleségével, mint fáradhatatlan és példaadóan buzgó elnöknővel. Ez a rendező gárda nagy munkájának legszebb jutalmát értékelhette az elért fényes sikerben. A müvészi rendezés sokágu és sokfáradalmu munkáját *Tóth* István kolozsvári kiváló festőmüvész vállalta el s csodálatos odaadással s szivós energiával teljesitette. Müve a zseniális müvész invenciózus lelkének mesteri produktuma volt. A 14 élőkép mindenike a legkisebb részletekig gondosan kidolgozott, izig-vérig élethü, megragadó, lenyügöző hatásu müvészi teljesitmény volt és mindenikből a főszempont: Jézus életének markáns részlete, az Ő lelki nagysága dominálólag domborodo t ki. Jézust *Hadházy* Sándor, kolozsvári unitárius főgimnáziumi tanár elevenitette meg megkapó müvészi hüséggel. A többi nagyszámu szereplők Torda társadalmának tagjai voltak, köztük sok édes kis gyermek is. Az élőkép-sorozatot *dr. Varga* Béla, kolozsvári unitárius teol. akad. tanár, egyházi főjegyző, püspökhelyettes kisérte magyarázó előadással. Előadása a magasztos témához és a ritka müvészi nivóhoz méltó remekelés, gondolatokban gazdag teológiai és szingazdag költői produktum volt. Krisztus nyomdokain haladva, Bethlehemtől a Golgotháig, ihlete magával ragadta a lebilincselt figyelemmel hallgató közönség lelkét s abba a Mester eszméinek örökértékü nemes magvait hintette el. A csodálatos élet 14 részlete igy jelent meg előttünk: 1. Jézus születése. 2. Jézus bemutatása a templomban. 3. A hegyi beszéd. 4. Jézus és a gyermekek. 5 „Jöjjetek én hozzám, akik megfáradtatok!“ 6. Jézus és a gazdag ifju. 7. Jézus, Mária és Márta. 8. Jézus bevonulása Jeruzsálembe. 9. Az utolsó vacsora. 10. Judás csókja. 11. Tanitványok virrasztása. 12. Péter megtagadja Jézust. 13. Jézus Pilátus előtt. 14. Jézus a keresztfán. A képeket a Tordai Dalkör alkalmi kórusa finoman simuló harmó-

niumos karénekkel kisérte, *Erdős* Mihály karnagy vezetésével. Képek, előadás és ének egyező harmónikus hatására a szinpad s a Vigadó vedlett, viharvert terme imádságos templommá varázsolódott... Mintha az adventi evangélium égi fénye sugározta volna be a lelkeket...

Előadás után Lőrinczy Dénes esperes nagyhatásu, lelkes, meleg szavakkal mondott köszönetet Tóth István festőművésznek, dr. Varga Béla tanár-főjegyzőnek, Hadházy Sándor tanárnak, az összes szereplőknek és a nagyszámu közönségnek, mely minden egyes képet lelkesen megtapsolt, a müsor végén pedig zugó vastapssal hivta lámpák elé Tóth Istvánt, e nagyszerü lelki élmény müvész-mesterét.

Boross Elek.

Hozzászólás

I.

Márkos Albert tanár ur érdekes megfigyeléseit nagy élvezettel olvastam az „Unitárius Közlöny" januári számában. A többi közt megállapitja, hogy a kolozsvári templomban, a könyörgés alatt, a férfiak állanak, ellenben a nők ülnek. S megfigyeléseinek jóizü humortól csillogó leirása után csattanóul leszögezi határozott véleményét: „vagy álljanak a nők is könyörgés és közének alatt, vagy üljenek a férfiak is". Ez tiszta és okos beszéd. Azonos hitü gyülekezetben az imádkozás külső formája is legyen egységes. S ha nekem szint kellene vallanom e kérdésben, én habozás nélkül a tanár ur alternativájának első felére szavaznék: „álljanak a nők is". Részint azért, mert egyházközségeink tulnyomó nagy részében ez a gyakorlat. Részint, mert ha már érdemes emberek iránt való hálánknak, tiszteletünknek is rendszerint állva adunk kifejezést, mennyivel inkább igy kell tennünk akkor, midőn a legmagasabb foku tiszteletnyilvánitást, az imádkozást végezzük.

Minthogy szó szót hoz ki, gondolat gondolatot ébreszt, legyen szabad szóvátennem azt a visszás gyakorlatot, hogy falusi templomainkban a kezdő- és közének alatt, férfiak és nők egyaránt, állanak, ellenben az ugynevezett „derekas" és záróének alatt mindkét nembeli hiveink ülnek. Miért e megkülönböztetés? Talán a derekas és záróének kevésbé fontos, mint a kezdő- és közének? Én mindeniket egyaránt fontosnak tartom. Azt meg bizonyosan tudom, hogy sokkal könnyebben, szabatosabban, szebben és szárnyalóbban lehet énekelni álló, mint ülő helyzetben. Ezt bizonyitják a daloskörök és énekes szinmüvészek nagyhatásu szereplései. Tehát kivánatos, hogy mindenik ének alatt álljon a gyülekezet minden tagja. Ezt azért is szeretném, mert templomi énekeink, e dallamos imádságok, ép oly lényegesek, sőt a vallásos lélek kielégülése szempontjából lényegesebbek, mint a szószékről elhangzó könyörgések, minthogy hiveink az énekléssel cselekvően vesznek részt az istentiszteletben.

Egyöntetüség céljából tehát azt tartom helyesnek, hogy az éneklés, imádkozás, alapige felolvasása és megáldás alatt a gyülekezet minden tagja álljon, ellenben a prédikáció, bibliamagyarázat, bibliaolvasás és különféle ágendák alatt mindenki üljön, kivéve esketés és keresztelés alkalmával az uj párt, illetve a keresztszülőket s egy-két közelről érdekelt egyént, kiknek az úrasztala környékén állaniok kell.

Kelemen Árpád, nyug. lelkész.

II.

A mult számunkban Márkos Albert tanár ur által felvetett és jelen számunkban Kelemen Árpád lelkész afia megjegyzései alapján folytatódó eszmecseréhez magam is hozzászeretnék szólni, mert az ügy fontosabbnak tünik fel előttem, mintsem hogy két hozzászólás után egyszerüen csak napirendre térjünk fölötte. Igaz ugyan, hogy napjainkban sok olyan égetően fontos, nagyobbrészt anyagi természetü ügy foglalja le egyházunk legjobbjainak figyelmét, amelyeknek meg, vagy meg nem oldásától függ kulturánknak, sőt egyházunk egyetemének is a léte. Valósággal tragédiája a mi kis egyházunknak, hogy annyi gonddal-bajjal telt századon által mindig csak megmaradhatásunk, létezésünk érdekében kellett harcolnia annyi nagy és nemeslelkü vezető emberünknek. Ma sem áll másként a dolog. Viszont a Magyar Unitárius Egyház végeredményében mégis csak *egyház,* a vallás, a hit müvelésére hivatott intézmény, amelynek a szervezeti, kulturális és anyagi téren kifejtett müködése bár *elengedhetetlenül fontos,* de annak elsődleges hivatása mellett mégis csak másodrendü jelentőséggel bir. Ezeken felül pedig még az az eshetőség sem áll fent, hogy választani kelljen az első és másodrendü feladatok között; nem kell azt mondanunk, hogy vagy az egyiket, vagy a másikat el kell hagynunk. Nem! Okos beosztással foglalkozhatunk mind a két feladattal is. Ez az okos beosztás azonban csak ugy jöhet létre, ha elismerjük az egyház hivatásának szellemi jellegét. Ha megállapitjuk, hogy a cél a hit ápolása s az anyagi, kulturális és társadalmi kérdésekkel való foglalkozás csak eszköz a cél megvalósitására. Tehát nemcsak arra kell gondolnunk, hogy iskoláinkat megtarthassuk, hanem arra is, hogy a megtartott iskolák öntudatos és hivő unitáriusokat, vallásos egyéniségeket neveljenek. Nemcsak arra nézve kell mozgalmakat inditanunk, hogy templomainkat kijavitsuk, uj orgonát, uj harangot, vagy uj templomot állitsunk fel, hanem azt is munkálnunk kell, hogy a templomban Istennek tisztelése, jobban mondva, a hiveknek Istenhez való vezetése is minél tökéletesebben, szebben és bensőségesebben történjék. E végre istentiszteletünk rendjének megfontolt reformja igazán a legnagyobb szükségünk kell, hogy legyen. Nem lehet tehát azzal ütni el ezt a kérdést, hogy amig iskoláink roskadoznak, intézményeink anyagi válsággal küzdenek, addig nincs időnk oly csekélységgel foglalkozni, mint amilyen a hivek ülvemaradása, vagy felállása az istentiszteleten.

Meggyőződésem, hogy ha tudunk öntudatos és hivő unitáriusokat nevelni és *lelki* szükségleteiket kielégiteni a templomban, akkor az az öntudatos hivő unitárius közönség nem fogja hagyni sem iskoláit, sem intézményeit elsorvadni! Nem kell ugyan azt mondanom: előbb volt az unitárius eszme, mint az unitárius intézmények, — mert a mi unitárius hitünk a müveltséggel, tanultsággal és társadalmi felvilágosodottsággal együtt születik, együtt áll, vagy bukik. De igenis állitom, hogy megforditva is igaz a tétel: nincs *unitárius* müveltség, unitárius *hit* és e hitnek ápolása nélkül!

A hivek felállása kérdésében nem osztom az előbben hozzászóló afia nézetét. Nem azért állanak fel a hivek ének alatt, mert igy jobban lehet énekelni. A templomi éneklés nem szóló éneklés, nem hasonlitható még a dalárdák énekléséhez sem. A templomi éneklés tényleg: dallamos imádkozás. Inkább ahhoz az énekmondáshoz hasonlitható, ahogyan a régi népek mythikus történeteiket, isten- és hősmondáikat, kezdetleges naiv-époszaikat szokták dalolni. Fonóban, kukorica-hántáskor, tüzvilágnál esténként összeülve, emlékezésként, boldog elmerengésként, a mult dicsőségéből a jövő reménységét megálmodva, ülve, álmodozva dalolta, duruzsolta, zengte azokat az énekeket a nép. Vagy, hogy egy ide külsőleg talán nem illő, de lélektanilag ugyanegy lényegü példát emlitsek: igy, ülve, összefogózva dalolnak ma is a német burschenschaftok, diákszövetségek. A templomi éneklésben tehát nem az a fontos, mint a szóló, vagy dalárda éneklésnél, hogy minél hangosabban, tisztábban és erőteljesebben énekeljen valaki, hanem az, hogy az egész templom közönsége összeolvadjon a közös istentdicsérés, hitvallás és imádkozás áhitatában. Ehez pedig szinte jobb is ülve maradni, mint felállani, mert a felállás kiszakitja az egyént a csendes magábamélyülés hangulatából.

A hivek felállása a templomban két okból szükséges és e két ok nem testi, fizikai, hanem lelki: I. Tisztességből, tiszteletadásból áll fel a hivő például a biblia felolvasása alatt. II. Felállásával is bizonyitja, hogy az istentiszteleten nemcsak hallgató, mint például a szinházban, hanem abban *tevékeny* részt is vesz. Ezért hát fel kellene állaniok a hiveknek az invokáció, kezdőének, a két ima, a biblia olvasása és a megáldás alatt. Máskor azonban maradjanak ülve. Természetesen ugy a felállás, mint az ülvemaradás egyöntetüen, nemre és korra való tekintet nélkül kellene, hogy történjen.

Gondolkozzunk ezeken! Sz. I. S.

III.

Unitárius gondok.

Főpásztorunk kezdeményezésére oly mozgalom indult meg szórványban élő hitsorsosaink érdekében, melyet, ha egyházi és világi apostolaink magukévá tesznek, történelmi jelentőségüvé válnak.

Szórványban élő unitáriusaink sok esetben beleolvadtak abba a testvéregyházba, mely őket templomába befogadta s ezt mind annak tulajdonithatjuk, hogy az őrizetükre bizott lelkészek legtöbbje nem állott hivatása magaslatán. Szinte szabádulni akartak tőlük, mint kényelmetlen tehertől, hamar kimondották véleményeiket: egy-két emberért nem érdemes prédikálni. A szórványlátogató lelkésznek apostolnak kell lennie, éreznie kell egyházával szembeni felelőségét, tudnia kell, hogy *egyházi és társadalmi ténykedésein keresztül* ismerik meg egyházunkat. Lelki szemei előtt ott kell álljon Dávid Ferenc dicső kora, mikor Erdély bércei között tulnyomóan unitárius papok hirdették az igét.

Tudnia kell, hogy azok az élő források, melyek akkor táplálták a lelkeket, a zord idők következtében némely helyen kiapadtak, de el nem tüntek, csak lelki jóság, lelki nemesség kell ahhoz, hogy ujból megeredjenek, csörgedezzenek.

Hiszem, hogy Főpásztorunk szava nem lesz kiáltó szó a pusztában, hiszem, hogy az Ur 1931. esztendejének szegénysége egyházunkra nézve lelki gazdagsággá változik.

Buzogány Kálmán, unit. lelkész.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

A székelykereszturi Unitárius Főgimnázium megmentéséért!

A Véndiákok Intéző-Bizottsága és az Iskolafenntartó-Bizottság a következő kiáltványt bocsátotta ki:

Kereszturi Véndiákok!
Magyar Eklézsiák!
Tanügybarátok!

Amint ismeretes a székelykereszturi Unitárius Főgimnázium fennállását halálos veszedelem fenyegeti. Egyetlen mód van még megmentésére. Ezt az egyetlen módot az Unitárius Egyházi Főtanács igy jelölte meg: „Ha a kereszturi gimnázium előljárósága a felsőtagozat fenntartásához szükséges anyagi feltételeket előteremtheti, továbbra is fenntartja a főgimnáziumot".

A gimnáziumi előljáróság erkölcsi kötelességének érzi a Főtanács-adta törvényes jogával élni és a főgimnázium megmentése érdekében minden lehetőt megtenni. Komolyan számot vetett az előljáróság a lehetőségekkel és ugy találta, hogy meg lehet az iskolát menteni, ha azt áldozatrakészen sokan akarják.

A mostani nehéz gazdasági viszonyok között is minden jó magyar segithet, ha akar, mert nemcsak pénzzel lehet az iskolát támogatni, hanem tüzifával, gabonával és egyéb terményekkel is.

Jól értse meg mindenki, most arról van szó, hogy a legma-

gyarabb vármegye ismét szegényebb legyen-e egy magyar kulturbástyával?

Az iskola megmentésének lehetősége határidőhöz van kötve: 1931. május 1-ig biztositva kell lennie az 1931—32.-iki iskolai évre szükséges összegnek. Épen ezért senki se késlekedjék! Senki se várja, hogy más ad-e és mennyit ad! Mindenki gondoljon arra, hogy kétszeresen ad, ha gyorsan ad.

Mindennemü adomány vagy megajánlás a gimnáziumi előljáróság címére küldendő.

A kereszturi Véndiákok Intéző-Bizottságának és az Iskolafenntartó-Bizottságnak nevében

Székelykeresztur, 1931. január hó.

Magyar testvéri szeretettel:

Dr. Elekes Dénes (s. k.) véndiák biz. elnök. — *Péter Lajos* (s. k.) vénd ák biz. jegyző.

Dr. Elekes Domokos (s. k.) isk. fenntartó biz. elnök. — *Gálfalvi Samu* (s. k.) igazgató. — *Ütő Lajos* (s. k.) isk. fenntartó biz. jegyző.

——

Gyallay Domokos székfoglalója a Kisfaludy Társaságban.

Január 7-én délután székely vándorlás volt Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia palotája felé. Erdélyből odaszakadt magyarok vonultak föl Gyallay meghallgatására. De bőven voltak magyarországiak is, néhai Vargha Gyulának. Gyallay elődjének családtagjai és tisztelői. A közönség feltünő érdeklődése már magában félsikert jelentett. Teljessé tette a sikert aztán a székfoglaló az elbeszélés szépsége és a Budapesten ritkán hallható erdélyi tiszta magyar beszéd. Mintha az öreg Duna habjai közé a kedves fehér Nyikó kristálytiszta csöppjei szakadtak volna.

Székfoglalójában Gyallay, Vargha Gyula költői munkásságáról emlékezett meg. A magyar népért hevülő statisztikusról, aki a számok rengetege közepette is mindig a népet figyeli s finom müvü verseiben a népi igazságokat hirdeti. A nép szeretete füzte egybe a költő lelkét és bár személyesen egymást nem ismerték, mégis egy barázdában dolgoztak. Kegyeletes érzésektől melegitett felolvasásáért sok tapsot kapott.

A székfoglaló után *Tüz a szigeten*" c. elbeszélését olvasta föl. Egy erdélyi magyar falu népének iskolájáért folytatott küzdelmét rajzolta meg az erdélyi lélek áttüzesedett melegségével, aranyló kedves humorral s sziveket megfogó nagy szeretettel. Jól esett tőle hallanunk, hogy az idegen tengerben álló szigeteken az „áldott tüz" kisebb-nagyobb lángolással mindenütt ég, csak legyen, aki ápolja és élesztgesse.

Ennek az áldott szent tüznek táplálóját és szertehordozóját köszöntötte dr. Berzeviczy Albert, a Kisfaludy Társaság elnöke,

Gyallayban, amikor átadta neki az oklevelet. Az elnök beszédét Kéky Lajos főtitkár ur szives előzékenységéből itt adjnk.

„Tisztelt Társunk beköszöntője szivelnk legérzékenyebb hurjait rezegteti meg, mert Vargha Gyuláról emlékezett meg. Aki a Vargha Gyula nevével ajkán lép be közénk, az biztosan számithat szives fogadtatásra, már pedig tisztelt társunknak valóban erős jogcime van arra, hogy mintegy a Vargha Gyula nevében jelenjék meg itt. Nemcsak azért, mert megemlékezésével bizonyitotta be, mennyire megértette öt; nemcsak azért, mert az ő helyére választottuk meg, hanem mindenek fölött azért, mert beválasztása Társaságunkba feledhetetlen elnöktársam és barátom leghőbb óhajtása volt. Még most is füleimben cseng lelkes meleg hangja, mélyen tisztelt Társunk költői müködését, különösen Vaskenyéren cimü regényét szinte rajongva méltatta, rokonlélek megnyilatkozását látva benne.

A Vargha Gyula ajánlása még a siron tul is ime utat nyitott kedves Társunknak a mi körünkbe! De utat nyitott ide neki az a leghatásosabb ajánlás is, melyet irói müködése foglal magában s mely ideát, a megcsonkitott őshazában is teljes megértést és elismerést vivott ki. Tisztelt Barátunk valóban nagy küldetést teljesit a magyar nemzeti kultura érdekében, mikor egyrészt a magyar társadalom művelt osztályait valóban a nemes izlésü, a nemzeti szellemet, a történelmi érzéket tápláló igaz magyar zamatu olvasmánynyal látta el, ott, a mostoha talajon, az idegen behatások közepette: másrészt kitünően szerkesztett s bámulatosan elterjedt néplapjával a régi hazától elszakitott magyar népet igyekszik lelki közösségük kötelékében megtartani.

Tehát mindenekfölött az elismerés, a hála jele ez a választás, de annak a törekvésnek a kifejezése is, hogy Társaságunk immár közel száz éves törzsébe beoltsuk azt a nemes hajtást, melyet a magyar költészet, a magyar szépirodalom a legnehezebb viszonyok között termelt a szinte idegenné lett talajban, kimutatva faji jellegének hatalmas ellentálló erejét.

És még egyért becsüljük nagyra Gyallay Domokos irodalmi munkásságát: azért a törhetetlen hitért, mely belőle meggyőző erővel árad ki. A nemzeti jövőnkbe vetett hitéért, melyet nem tudtak megingatni sem a háboru, sem az összeomlás átélt borzalmai, mely olthatatlanul ég, lobog keblében, amelytől átmelegedni akarunk mi is, mikor körünkbe társunkkul fogadjuk, s mint ilyet üdvözöljük.

Gyallay Domokos székely unitárius testvérünket szép sikere alkalmából testvéri kézszoritással üdvözöljük, Isten segitse, hogy még sokáig élesztgethesse az áldott tüzet az erdélyi magyar szigeteken! (*B.*)

——

Unitárius estély Brassóban. A brassói unitárius egyházközség a román imperium alatt több, mint 10 év óta minden télen nagyobbszabásu műsoros táncestélyt rendez a templomépitési alap gyarapitására, melyen Brassó magyarságának tekintélyes része fele-

kezetkülönbség nélkül meg szokott jelenni. Ezt a műsoros estélyt a folyó évben január hó 11-én tartották meg. Más években erről e helyen részletesebben nem emlékeztünk meg, mert a Brassói Lapok eléggé hüen tájékoztatta róla a nagyközönséget. Ujabban azonban a Brassói Lapok azt az elvi álláspontot foglalta el, hogy a jótékonycélu műsoros estélyekről csak az előadás előtt a figyelem felkeltése érdekében emlékezik meg. Szükségesnek tartjuk tehát, hogy röviden az eredményről is e helyen beszámoljunk. A nehéz helyzetre való tekintettel a vezetőség sokáig latolgatta, hogy megtartsa-e az estélyt, melynek jövedelméből $^2/_3$-ad rész másnak megy, vagy más uton próbálja összehozni, amit lehet. Az a gondolat azonban, hogy az estély megtartása az unitárius egyház iránt az érdeklődést fokozza, a nevet népszerüsiti, a társadalom minden rétegének összeverődésével a választó falakat lerontja, ha rövid időre is, az egyházi épitő munkát anyagilag előbbreviszi, viszont pl. gyüjtés utján aligha lehetne valamit összehozni: arra késztették a vezetőséget, hogy az estély megtartása mellett foglaljon állást. Ugy érezzük, hogy a próbálkozás s ezzel kapcsolatban a Nőszövetség tagjainak odaadó fáradozása most sem volt hiábavaló. Mert ha anyagilag nem is tudtunk olyan sikert elérni, mint más években, de az erkölcsi eredmény a legteljesebb volt. A műsor keretében három egyfelvonásos vigjáték került szinre, melynek mulatságos jelenetei feledtették az élet gondjait s a szereplők kitünő játéka nem egyszer késztette nyiltszini tapsra a közönséget. Szereplők voltak: Balogh Mihályné, Márkos Irén, Balogh Irén, Nagy Jolán, Grosman Mária, Toók Irén, Fóthi Károly szinművész, Balogh Mihály, Nemes N. Elemér, Nemes N. Lajos, József Domokos, ifj. Szabó Sámuel, Gergely József, ifj. Fazakas Zsigmond. Az egyfelvonásosok között Bálint Lili és Opra Zoltán mű- és népdalokat énekeltek cigányzene kisérettel a közönség nagy tetszésére. Az ifjuság pedig reggel 6 óráig a legjobb hangulatban táncolt. A büffé céljaira adakoztak husfélét: Németh Gyula, özv. Kádár Sándorné, Baczoni Béláné, Halmágyi György, Szakács István; tortát vagy tésztafélét: Preiszner Péterné, Kovács Lajosné, József Domokosné, Török Sándorné, Kacsó Sándorné, Machold Róbertné, Gál Vilmosné, özv. Csiky Andorné, Seiffert Jánosné, Keresztes Gyuláné, Demeter Pálné, Izsák Vilmosné, Pataki Jánosné, Dobra Dénesné, Halmágyi Gáborné, Bálint Jánosné, Gottfried Sándorné, Szabó Mózes (muszka) egy liter málnaszörpöt adott. Pénzben felülfizettek: özv. Vajda Józsefné 300 leu, Einzig Jenő, Pataki Jánosné 200—200 leu, Fazakas József 140 leu. Preiszner Péterné, Wiesel Mózes, Nikodémusz Károly, Szinte Ferenc, Demeter Dénesné, Tellmann Béla, Benedek Dénes, Lázár Elek 100—100 leu, Joó Győzőné, Balázs Mihály 80—80 leu, Dr. Tutsek Géza, Dr. Szele Béla, Szabó Béni 60—60 leu, Keresztes Gyula 50 leu, Machold Róbertné, Joó Józsefné, Pakucs Gábor 20—20 leu. A szives adományokért, valamint mindennemü fáradságért és támogatásért hálás köszönetet mond a rendezőség.

Istvánffy Sándor

Azok előtt, akik a kolozsvári unitárius kollégiumból az utóbbi 30 év alatt kerültek ki, nem ismeretlen ez a név. Nem az előkelő születés s a vele járó előjogok tették tiszteltté és becsültté. Nem is a tudomány hintett fényt élete utjára. A hirnév és dicsőség nem ragyogott reá Két keze munkájával kereste kenyerét s tartott fenn egy népes családot. Az ő értéke önmagában volt. Olyan volt, mint a nemes veretü arany, amelynek a porban is meg van a maga becse. Az ő igaz értéke erkölcsi jellemében: hüségében és megbizhatóságában állott. Ha voltak is emberi gyarlóságai, de kötelességéről meg nem feledkezett. Éjjel, amig mások szerető családi körben pihenik ki napi fáradalmaikat, virrasztott és őrködött egy nagy intézet csöndje és nyugalma fölött. Nappal verejtékes munkával gyarapitotta szükös jövedelmét. Élete példa arra, hogy szükös körülmények, szegényes anyagi viszonyok között is lehet az ember hü és becsületes. Ez az egyszerü, de nemes lélek január 12-én, 56 éves korában, itt hagyta porsátorát, de családja, nagyszámu tisztelői és barátai áldják emlékezetét. Zaklatott élete után, nyugalma legyen csendes!

Halálozás. *Vajasdi Ajtay Géza,* főhadnagy, Magyarországon váratlanul elhunyt. Dr. Szent-Iványi József, egyházunk főgondnoka, sógorát gyászolja az elhunytban. A mindenhető Isten adjon az elköltözöttnek békés nyugodalmat! — Bimbóhullás volt Homoródkeményfalván. *Kiss Évike,* Kiss Jenő lelkésztársunk és neje Nyiredy Ilona alig négyéves kis leánykája hosszas, kinos szenvedés után, elköltözött egy jobb hazába. Isten vigasztaló szeretete legyen a fájó szivek balzsama!

Nyugtázás. Az egylet pénztárába október 25-től december 31-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Kádár Lajos Abásfalva, Preissner Péterné, Csüdör Béláné Brassó, özv. Bartók Endréné Székelykeresztur, Kauntz Józsefné, Fangh Erzsébet, Tóth Vilmos Szentábrahám, dr. Váradi Aurél, Toók József Kolozsvár, Filep Gábor Ikland, ifj. Bardócz Ferenc Torda, dr. Bella Edéné Marosvásárhely 1929/30-ra; Dobai István Homorodujfalu, Dávid Ferenc Ifjusági Egylet Szentábrahám 1928/29-re; Unitárius Egyházközség Sepsiszentkirály, Benczédi Sándorné Medesér, dr. Borbély István Kolozsvár, Gocsman János Brassó, Benedek János Csókfalva, özv. Nagy Mózesné Székelykeresztur 1929-re; Kelemen Árpád Székelykál, Kilyén Mózes, dr. György József Ikland, Sikó Lajos Kolozsvár 1927/30-ra; Unitárius Egyházközség Datk, Kovács Lajos Brassó, Unitárius Egyházközség Alsójára, Dávid Ferenc Egylet Vargyas, Keresztély Lajos, Keresztély Zsigmond Kolozsvár, özv. Bedő Józsefné Okland, Jobb Mózes, Unitárius Egyházközség, Unitárius Nőegylet H.-Jánosfalva, Dezső János Kolozsvár, Pap Dániel, Dávid Ferenc Egylet Csehétfalva, Jakabfi Lajosné Székelyudvarhely, Főgimn. Önképzőkör, Boros

Jenő Székelykeresztur 1930-ra; Vári Dénes Firtosmartonos, Unitárius Egyházközség Iszló, László Andrásné Szentábrahám, Balogh István, Unitárius Egyházközség Ikland 1928/30-ra; Bodor Ferenc Vargyas 1924/30-ra; Kiss Károly Vargyas 1926/30-ra; Demeter Andorné Szentegyházasfalu, Máté E. Ferenc Vargyas, Benedek András Nagyajta, Böjthe Béláné Felsőbánya, Benedek Gyula Nagyajta, Jakabfi Piroska Kolozsvár, özv. Ferenczy Józsefné Vajdahunyad, Brázovay Dezsőné Sarmisegetuza 1931-re; Götz Béláné Hosszufalu 1927/30-ra; Fekete József Iszló 1923/30-ra; özv. Anca Aurélné Kolozsvár 1927/28-ra; Olajos Nándorné Perbál 1925/26-ra; Raffay Zsigmond Kolozsvár, id. Tóth György Bölön, dr. Tóth György Budapest, Fekete Mózes Szentábrahám 1930/31-re; Á. Benkő Mihály Árkos 1926/27-re.

Alapitói dijban fizettek: Unitárius Egyházközség Alsójára 100, Csatkai Jenő Sopron 500, Kondrát Jenőné Olthéviz 500, Ürmösi Károlyné Kolozsvár 100, Kahlfürst Imre Kolozsvár 300 Leu. — Önkéntes adomány cimen fizettek: Gr. Horváth Toldi Rudolf Marosnémeti 2000, Pataki Jánosné Brassó 40 Leu.

Kolozsvár, 1930. december 31-én.

1931. január 1-től február 4-ig előfizetői és tagsági dijat fizettek: Patakfalvi Zsigmond, dr. Mikó Imre Kolozsvár, Unitárius Egyházközség, Dávid Ferenc Nőegylet, Bedő Miklós Homoródszentpéter, özv. Boros Árpádné Marosvásárhely 1929/30-ra; Botár István Kolozsvár 1927/28-ra; Benedek Dénes Brassó, Pásztor Árpádné Torda, Kozma Miklós Nagyajta, Nagy Gergely Sepsiszentgyörgy, özv. Nagy Jánosné Ürmös, Felczerné Gyöngyösi Ibolya, özv. Tarcsafalvi Albertné Vargyas, Benedek András Nagyajta, özv. Szénássy Ferencné Dés, Boros Mózes Jobbágyfalva, dr. Borbély Béla, Létay József Torda, Fazakas Jenő Erzsébetváros 1931-re; Tóth Ferenc Brassó, Solymosi István Erzsébetváros 1929-re; Kozma Endre, ifj. Táncos János, ifj. Udvari György Magyarsáros, Máté Sándor Bágyon, özv. Vass Ferencné Firtosmartonos, Benczédi Ferenc Tarcsafalva, Benczédi Irénke Kolozsvár, Istvánfi László Tarcsafalva, Balog Pál, Balog Lajos Jobbágyfalva, Unitárius Egyházközség, Balázs Ferenc Mészkő, Benczédi Sándorné Medesér 1930-ra; Botár Miklósné (Simóné) Torockó, Istvánfi Lajos Kolozsvár, Dávid Ferenc Egylet Korond, Roboz Elekné Segesvár, Teslák Tinka Torda 1930/31-re; Barabás Matild Gyulafehérvár, dr. Ferenc Áron, Pap Domokosné Kolozsvár 1929/31-re; Ütő Gábor Kálnok, Bényi Ida Dicsőszentmárton 1928/30-ra; Miklós József Kolozsvár 1927/28-ra; Pálffy Géza Karácsonyfalva 1927/30-ra; Hosszu Zsigmond Mészkő 1928/29-re.

Az egylet néhai elnöke, gróf Horváth Toldi Rudolf halála alkalmából, koszorumegváltás cimen, az egylet pénztárába adományozott a Societatea Bancară Română dévai fiókja 1500 leut, és Komjáti Béla, ugyanezen intézet vezetője 1000 leut.

Kolozsvár, 1931. február 4-én. **Gálfi Lőrinc**, pénztárnok.

Irodalom.

Ifjusági Daloskönyv. Összeállitották: Balázs Ferenc, Mikó Imre és Szent-Iványi Sándor. Nyomatott Schildkraut R. nyomdai müintézetében.

Az ifjusági egyletek használatára készült ez a kis daloskönyv. Ötvenháróm vallásos éneket, népdalt, diák-, valamint egyleti éneket tartalmaz e könyv a legkiválóbb dalköltőktől és népdal-gyüjtőktől. Bartók, Kodály, Delly-Szabó Géza, Székely László gyüjtései nagyobbára a népdalok, Balázs Ferenc, Szent-Iványi Sándor forditásaiból, Ütő Lajos, Pálffy Ákos eredeti szerzeményeiből kerülnek ki a többi énekek. A daloskönyv ára 25 leu s kapható az Unitárius Iratterjesztő utján, Kolozsvárt. Hálás köszönet kell, hogy illesse Dr. Vajda Bélát, aki a daloskönyv előállitására 2000 leut adományozott. E kis, zsebben hordható könyvet minden ifju unitárius egyleti tagnak és másoknak is, melegen ajánljuk.

Dávid Ferenc bucsuja, Gyallay Pap Domokos szindarabja, az Iratterjesztő-irodában kapható 10 leuért. Felhivjuk rá a tagozatok figyelmét. Előadásra igen alkalmas és az egyleti célnak kitünően megfelel. Reméljük, hogy minden községben be fogják mutatni. Az Iratterjesztő árjegyzékét, melyet mult (decemberi) számunkban közöltünk, nézegessük át gyakran s rendeljünk könyveket.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy a lapunk utolsó oldalán feltüntetett utbaigazitásnak megfelelően, *minden anyagi ügyben*, pénzküldeményekkel, elszámolásokkal stb. forduljanak közvetlenül *Gálfi Lőrinc* theol. tanár, pénztáros urhoz ugy a *Közlönyt*, mint a *Naptárt* illetőleg.

„Szivemet hozzád emelem"

Női imakönyv, szerkesztőségünknél megrendelhető: fehér kötés 200 L., bőrkötés 200 L., egyszerübb bőr- sarokkal 100., 80. és 60 Leu.

Alapitói dij 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 1000 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17